

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Petra Priehodu v právnej veci navrhovateľky **A. H.**, bývajúcej v R, pošta H, zastúpenej JUDr. B. K., advokátom so sídlom vo V, M, **o umorenie listiny**, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp.zn. 4 UL 1/2006, o dovolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. októbra 2006 sp.zn. 12 Co 40/06 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 31. októbra 2006 sp.zn. 12 Co 40/06 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľka podala na Okresnom súde Vranov nad Topľou 13. apríla 2006 návrh na umorenie listiny – závetu, ktorý podľa jej tvrdenia mal zriadiť v prospech nej Š. P., zomrelý X. V návrhu ďalej tvrdila, že závet mal byť z bytu poručiteľa odcudzený po jeho smrti.

Okresný súd Vranov nad Topľou uznesením z 13. júna 2006 č.k. 4 UL 1/2006-8 vyzval toho, kto má u seba rukou napísaný závet poručiteľa Š. P., nar. X a zomrelého X (správne X), podľa ktorého všetok majetok zanechal svojej krstnej dcére A. H., nar. X, aby sa prihlásil na súde do jedného roka od uverejnenia tohto uznesenia a podľa možnosti túto listinu predložil, alebo aby proti návrhu podal námietky. Zároveň rozhodol, že ak ďalší návrh na

umorenie listiny nebude podaný do jedného mesiaca od uplynutia jednoročnej lehoty, bude konanie zastavené.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd na odvolanie Slovenskej republiky, za ktorú sa ako orgán konajúci v jej mene označil Krajský úrad v Prešove, uznesením z 31. októbra 2006 sp.zn. 12 Co 40/06 uznesenie Okresného súdu Vranov nad Topľou zmenil tak, že návrh zamietol a zároveň rozhodol o trovách konania. Zamietnutie návrhu odôvodnil nemožnosťou umorenia závetu, ktorý je dispozitívnym úkonom poručiteľa, pričom v predmetnej veci nebolo preukázané, či vôľa poručiteľa nakladať s majetkom týmto spôsobom trvala až do jeho smrti, resp. či nebola zmenená.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie navrhovateľka. Žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V dovolaní predovšetkým namietala, že jej nebolo doručené odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa, v dôsledku čoho sa nemohla k nemu vyjadriť a tým bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Poukazovala tiež na to, že odvolací súd považoval podanie Krajského úradu v Prešove za odvolanie, hoci tento úrad nebol účastníkom konania a mohol vzniesť iba námietky proti rozhodnutiu prvostupňového súdu. Nesúhlasila ani s právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke spôsobilosti listiny závetu byť predmetom umorovacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníčkou konania, preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd – ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom – z úradnej povinnosti

(§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu väd konania uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. dovolateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm.f/.

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.).

Po predložení veci odvolaciemu súdu odvolací súd doručí odvolanie proti rozhodnutiu ostatným účastníkom a vyzve ich, aby sa v lehote do desiatich dní od doručenia výzvy k odvolaniu vyjadrili, ak to považujú za potrebné (§ 211 ods. 1 O.s.p. v znení do 30.6.2007).

Citované ustanovenie § 211 ods. 1 O.s.p. v znení platnom v čase začatia odvolacieho konania zakladalo účastníkovi, ktorý odvolanie nepodal, právo na doručenie odvolania, a to bez ohľadu na to, či smerovalo proti rozsudku alebo proti uzneseniu, a tiež právo vyjadriť sa k odvolaniu. Odvolací súd podľa uvedeného ustanovenia bol povinný doručiť každé odvolanie a porušenie tohto procesného postupu malo za následok vadu odvolacieho konania v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p., teda odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom.

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa odvolací súd nedoručil navrhovateľke. Tým jej neumožnil vyjadriť sa k nemu a konanie zaťažil vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné, než v dôsledku existencie tejto vady uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Existencia uvedenej vady však nebráni dovolaciemu súdu zaujať stanovisko k otázke účasti v konaní o umorenie listín upraveného v ustanoveniach §§ 185i až 185s O.s.p. a k otázke možnosti umorenia listiny obsahujúcej závet.

Umoriť možno stratenú alebo zničenú listinu, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva (§ 185i ods. 1 O.s.p.).

Umoreniu nepodliehajú peniaze, lotériové žreby, tikety, lístky a známky denného obehu (vstupenky, cestovné lístky a pod.), kupóny a talóny cenných papierov, listiny, s ktorými je spojené právo uhrádzať určitej právnickej osobe v tuzemsku cenu tovaru a služieb, ako aj listiny, na ktorých podklade možno uplatniť len nárok na vedľajšie plnenie (§ 185i ods. 3 O.s.p.).

Účastníkmi konania sú navrhovateľ, ten kto je podľa listiny povinný plniť, ten kto má listinu v držbe, a ten kto podal námietky podľa § 185m ods. 2 (§ 185k O.s.p.).

Aj napriek doslovnému zneniu citovaného ustanovenia § 185k O.s.p. treba podľa názoru dovolacieho súdu pri jeho výklade, s prihliadnutím na zásadu spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov vyplývajúcu z ustanovení §§ 1 a 2 O.s.p., uplatniť v otázke účastníctva širší výklad a za účastníka považovať každého, o kom súd už v čase vydania uznesenia o výzve v zmysle § 185m ods. 2 O.s.p. dôvodne predpokladá, že by mohol byť dotknutý na svojich právach a mať námietky proti návrhu na umorenie listiny, a komu z tohto dôvodu uznesenie doručí. Doručenie uznesenia v takomto prípade zakladá zároveň právo na podanie odvolania proti nemu.

Pokiaľ ide o otázku možnosti umorenia listiny obsahujúcej závet v konaní podľa § 185i a nasl. O.s.p. zastáva dovolací súd názor, že umorenie takejto listiny neprichádza do úvahy. Citované ustanovenie § 185i ods. 1 O.s.p. umožňuje len umorenie takej stratenej alebo zničenej listiny, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva, a ktorú nemožno inak nahradiť. Odsek 3 tohto ustanovenia stanovuje výnimku z odseku 1, keď určité listiny, ktoré inak treba predložiť na uplatnenie práva, z umorenia vylučuje. I keď odsek 1 uvedeného ustanovenia bližšie nevymedzuje, čo treba rozumieť pod listinou, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva, z odseku 3 konkrétne označujúceho niektoré takéto listiny, aj z ďalších ustanovení upravujúcich umorovací konanie, teda systematickým výkladom možno vyvodiť, že listina obsahujúca závet nie je listinou, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva. Ustanovenie § 185l druhá veta i ustanovenie § 185s O.s.p. napríklad predpokladá osobu podľa listiny zaviazanú. V prípade závetu takáto osoba neprichádza do úvahy. Závet je totiž jednostranným právnym úkonom, ktorým fyzická osoba – porúčiteľ robí v predpísanej forme dispozíciu svojím

majetkom pre prípad smrti. Závet je jedným z právnych dôvodov dedenia, teda prechodu práv a povinností fyzickej osoby z dôvodu jej smrti na iné subjekty. Občiansky zákonník v § 480 ods. 2 umožňuje poručiťovi zrušenie závetu aj tým, že zničí listinu, na ktorej bol napísaný. Pokiaľ hmotné právo upravuje takúto možnosť s právnymi dôsledkami zrušenia účinkov závetu, je zároveň vylúčená možnosť domáhať sa v takomto prípade podľa procesných predpisov umorenia listiny závetu. Listinu obsahujúcu závet možno v prípade jej zničená iným spôsobom než samotným poručiťom, alebo v prípade jej straty počas života poručiťa nahradiť neskorším platným závetom. Ide o dispozitívnu listinu, ktorá má síce konštitutívnu funkciu pre vznik právneho pomeru, nie je však hmotnoprávnou podmienkou pre prevod a alebo zánik práva. Účinky dedenia či už zo zákona alebo zo závetu nastávajú okamihom smrti poručiťa. Podmienkou dedenia zo závetu je existencia platného závetu a nie predloženie listiny obsahujúcej závet. Účinky dedenia zo závetu môžu nastať aj v prípade straty alebo zničená takejto listiny. Existenciu závetu, jeho obsah ako aj splnenie všetkých náležitostí potrebných pre platnosť závetu spravidla dokazuje samotná listina obsahujúca závet. V prípade jej straty alebo zničená však nemožno vylúčiť dokázanie existencie platného závetu v čase smrti poručiťa inými procesnými prostriedkami.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. novembra 2007

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :